

RAADZAAL STADHUIS AMSTERDAM ARC27 AWARDS

Midden in het centrum van Amsterdam, met uitzicht op de Amstel, staat het 'Stopera'-gebouw, dat is gebouwd in de jaren '80. Het verouderde stadhuis was na 38 jaar nodig toe aan vernieuwing. Na 10 jaar van gefaseerde verbouwing onder leiding van De Twee Snoeken is het einde nu in zicht. Het slotstuk wordt gevormd door het hart van de Amsterdamse democratie zelf, de raadzaal. Met het gereedkomen van deze bijzondere zaal is de ingrijpende verbouwing voltooid.

De zaal uit de jaren '80

De oude zaal paste bij de politieke tijd van toen. De gemeenteraad kende een monistisch stelsel. Daarbij zat het gehele college naast de voorzitter en zaten de raadsleden in drie ringen met daartussen oplopende hoogteverschillen. De indeling, kleuren en materialen waren vol en zwaar opgezet. De zaal had hoge wanden als lambrisering en een forse achterwand in dikte en breedte. Daarnaast zagen we dat de beschikbare hoogte van de ruimte niet benut werd, omdat het verlichtingsarmatuur het zicht en de beleving van de hoogte ontnam. Harde materiaaltoepassingen kwamen de akoestiek niet ten goede. Onrustige plafonds, met veel tussentijds toegevoegde techniek maakten het beeld onrustig en vol.

De opgave: het democratisch proces als ruimtelijk uitgangspunt

De raadzaal van het stadhuis is een plek met grote betekenis. Hier wordt de stad vertegenwoordigd, wordt het debat gevoerd en worden besluiten genomen die direct invloed hebben op het dagelijks leven van de Amsterdammer. Die democratische functie vraagt om een ruimte die helder, waardig en ondersteunend is aan het gesprek.

Onze opgave lag in het terugbrengen van focus binnen een complexe en in de loop der jaren dicht geslipte ruimte. Niet door toe te voegen, maar door te ordenen en te verduidelijken. Door zichtlijnen te verbeteren, de indeling te herijken en overbodige visuele ruis weg te nemen, ontstaat rust en overzicht.

De gebruiker staat daarbij centraal. Het nieuwe ontwerp faciliteert het debat en maakt interactie vanzelfsprekend. Raadsleden kunnen elkaar goed zien en aanspreken, looplijnen zijn logisch en er is ruimte voor verschillende vormen van overleg en interruptie. Tegelijkertijd zijn toegankelijkheid, techniek en comfort zorgvuldig geïntegreerd, zonder dominant aanwezig te zijn.

De nieuwe opstelling sluit aan bij het huidige dualistische stelsel en versterkt de rolverdeling in de zaal. Zo wordt de ruimte niet alleen functioneel verbeterd, maar ook inhoudelijk in lijn gebracht met de vormgeving van de hedendaagse democratie.

Het resultaat is een raadzaal waarin rust en concentratie de basis vormen en het gesprek – en daarmee de gebruiker – vanzelf centraal komt te staan.

Schoonheid in fijne luchtigheid aanbrengen

De al aanwezige kwaliteiten van de zaal, zoals hoogte, daglicht en zicht naar de stad, grepen wij aan als basis voor het interieurontwerp. Glas is vervangen, de altijd gesloten lamellen zijn verwijderd en installaties zijn onzichtbaar ingewerkt. Daarnaast studeerden we uitvoerig op een passend en ingetogen kleur- en materialenpalet voor de bouwkundige schil. Het staalvakwerk dat rust op de bestaande gouden consoles is een vanzelfsprekend onderdeel van de ruimte geworden en aangevuld met het lichtkunstwerk dat de hoogte van de ruimte benadrukt. Na binnenkomst worden bezoekers naar de kern getrokken; naar het middelpunt en naar het licht.

De opstelling van de tafels, met veel aandacht voor de zichtlijnen van raadsleden, ligt vriendelijk in de ruimte. Het meubilair is fijn gedetailleerd in krachtige materialen en geeft focus in de zaal. Die focus wordt ondersteund door het vloerkleed onder de raadsopstelling. We hebben dit gecombineerd met de luchtigheid van het lichte hout en de kleurstelling van de tribune. In combinatie met de zachtheid van het akoestische materiaal ontstaat een fijn samenspel.

Door het ingetogen karakter van de zaal komt de nadruk te liggen op de gebruikers. De zaal dient slechts als achtergrond voor het democratisch proces. Er ontstaat een tijdloos karakter zonder overdaad, passend bij deze tijd en ondersteunend aan het politieke debat.

Entree

Binnenkomst is mogelijk op drie manieren. De hoofdentree is voor de bezoekers, de koffiekamerentree voor raadsleden en de entree via de gangzijde voor de griffie. Alle toegangen zijn toegankelijk gemaakt voor mindervaliden.

De bezoekersentree wordt aangekondigd vanuit de politieke plaza. De grondwettekst op de wand en het beeldmerk van de stad Amsterdam zijn bij binnenkomst direct zichtbaar. De hoofdentree van de zaal is zodanig vormgegeven dat er een getrapte manier van binnenkomen ontstaat. De houten latten zorgen voor bescherming, maar ook voor doorzicht. Het markeert de entree en zorgt ervoor dat de bezoeker de tijd krijgt om de grootse ruimte in zich op te nemen voordat deze zich in zijn geheel toont.

Raadstafel

De raadsofstelling heeft een vriendelijke ovaalvorm, waarbij gebruikgemaakt is van twee ringen waarin de 45 raadsleden kunnen plaatsnemen. De loop- en zichtlijnen zijn symmetrisch, zodat er een gevoel van openheid en luchtigheid ontstaat. De raadsleden, voorzitter en griffier zitten aan tafel, waarbij twee wethouders kunnen aanschuiven. De tafel is opgebouwd uit een krachtige diepe kleur hout met als bovenblad een composiet van hergebruikte houtchips. De naadloze massieve verwerking benadrukt de gewichtige functie van de tafel, die juist weer op

een subtiele manier verzacht wordt door de levendigheid van de houtchips. De wethouders en ondersteuning zitten aan de meer anoniem vormgegeven tafel, die buiten de ring van het vloerkleed valt. Het maakt geen onderdeel uit van de uitgesproken ring, zowel in tafel als in vloervlak. De focus ligt op de raadsleden en het gesprek aan tafel. Het kleurverloop in de vloer zorgt voor visuele focus naar het centrum van de zaal.

Het spreekgestoelte is in hoogte instelbaar, ook tot mindervalide-hoogte. De interruptiemicrofoons (hergebruikt) staan op twee niveaus, zodat ook mindervalide raadsleden kunnen inspreken. De wand achter de voorzitter is gestoffeerd en draagt bij aan goede akoestiek. De achterwand komt los van de vloer en de daarachter gelegen ruimte, die voorheen buitenruimte was, is ingezet als extra binnenruimte. Door hier kozijnen te plaatsen, ontstond extra zicht op en verbinding met de stad.

Tribune

Om de ruimte minder drukkend te laten ogen, zijn de tribunes lichtig en in lichte kleurtonen ontworpen in een samenspel van blond hout met de zachtheid van het akoestische materiaal.

De tribune heeft een grote diversiteit aan plekken. De tribune aan de bij binnenkomst rechterzijde is bedoeld voor ambtenaren en ondersteuning van de raad. Er zijn een aantal plekken aan de tribunerand met losse stoelen voor medewerkers die lang

verblijven in de raadzaal. Daar achter bouwt de tribune zich op met een vaste gestoffeerde bank en zijn de zitplekken voorzien van klaptafels en stroom. De achterste rij heeft een aantal losse tafeltjes die tussen de banken kunnen worden geplaatst.

De tribune aan de linkerzijde is voor pers en publiek. De pers heeft hier een goed zicht over de zaal en er kan een cameraopstelling geplaatst worden. Ook hier staan losse tafeltjes die tussen de banken kunnen staan om bijvoorbeeld een laptop op te zetten. Daarbij hebben we de pers bewust een plek gegeven in de hoek nabij de koffiekamer, zodat raadsleden die een kopje koffie gaan halen direct benaderd kunnen worden.

De publieke tribune heeft verschillende zitplaatsen. Mindervalide plaatsen zijn gelijkwaardig door dezelfde rugstofferingen door te trekken. De plekken voor het publiek bestaan uit vaste banken met per twee zitplaatsen een aansluitpunt voor stroom en USB. De eerste twee rijen hebben een aantal armleuningen. De gesloten balustrade van de tribune zorgt op een subtiele manier voor veiligheid. Er zijn aan beide zijden van de tribune vluchtwegen en toegangen vanuit het middengebied. Deze toegangen zijn echter niet uitnodigend vormgegeven, zodat alleen de gebruikers die de doorgang nodig hebben deze zullen gebruiken. De bodes hebben een plek met goed overzicht over de zaal.

Beeldmerk

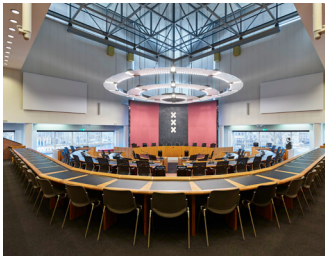
Het krachtige beeldmerk van de gemeente Amsterdam, de andreaskruizen, zorgt bij de raadsleden voor een gepaste trots op de stad. We hebben deze kruizen daarom op diverse plekken en in diverse formaten in het ontwerp verwerkt. Het geoefende oog ziet niet alleen de krachtige uitingen, maar ook kleine detailleringen die ton sur ton zijn toegepast. Het eerste artikel van de grondwet, direct zichtbaar bij het binnentreden van de ruimte, zorgt voor een fraaie aankondiging. Deze kenmerken gecombineerd met het zicht op het prachtige stadscentrum en de Amstel maken het beeld compleet. Je bent voelbaar in Amsterdam!

Toepassing van materialen

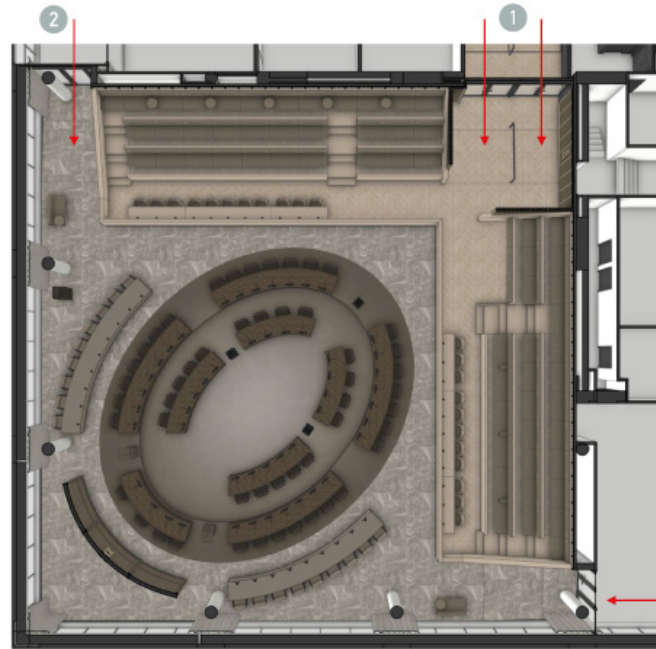
Het bovenblad van de raadstafel vormt het centrale element in de ruimte en is uitgevoerd in Fresso Charcoal Mono. Dit materiaal bestaat uit hergebruikte houtchips die met een biobased hars worden gebonden tot een massief geheel. Bijzonder is dat het hergebruikte hout zichtbaar blijft in het oppervlak. De tekening en textuur vertellen het verhaal van het materiaal; een nieuw geheel opgebouwd uit bestaande fragmenten. Door dit materiaal juist hier toe te passen, krijgt circulariteit een prominente en betekenisvolle rol.

Stoffering

Voor de stoffering is onder andere gekozen voor een hoogwaardige wolmix met een lange levensduur. De stof staat bekend om zijn slijtvastheid en rijke textuur. Door het gebruik van textiel (in verschillende kleuren garen) ontstaat een tactiele zachtheid die contrasteert met de hardere materialen, zoals hout en metaal, wat tegelijkertijd bijdraagt aan de ruimteakoestiek.

Oude situatie

Wandafwerking

De akoestische wandafwerking speelt een cruciale rol in de raadzaal. Het toegepaste PET Felt is vervaardigd uit gerecyclede kunststofvezels en zorgt voor geluidsabsorptie en spraakverstaanbaarheid. De uitvoering heeft een geometrisch reliëf. Hierdoor dragen de panelen niet alleen bij aan spraakverstaanbaarheid, maar ook aan ruimtelijke beleving en ritmiek.

Lichtsculptuur

Lichtkunstenaar Joost de Beij werd gevraagd om antwoord te geven op een ingewikkelde vraag; het licht moest afgestemd zijn op camera's waarmee vergaderingen worden gestreamd. Tegelijkertijd mocht het geen ongezellige tv-studio worden. De techniek moest dus op de achtergrond blijven. Het resultaat werd een gebaar waarmee de ovalen in de nieuwe inrichting worden gevolgd. Het licht is democratisch; iedereen wordt bij het beeld betrokken. En vanuit de vergadering kunnen de verlichte ideeën, wetten en amendementen opstijgen tot aan het plafond.

Het karakter van het licht kan verschillen: het is hard en koel als het moet, zacht en vriendelijk als het kan. En wie weet bepaalt de verlichting straks de toon van het debat.

Moodboard materiaal- en kleurgebruik

Entree

1. Publieke entree
2. Griffie entree
3. Koffiekamer entree

Gelijkvloers binnenkomen
Hellingbaan (lichte helling)

Het is steeds belangrijker geworden om de raadsvergaderingen op een goede manier op afstand te kunnen volgen. Het grootste deel van de benodigde audiovisuele middelen was inmiddels verouderd en moest dus worden vervangen. Wel hebben we zo veel mogelijk geprobeerd om onderdelen hergebruikt, zoals de luidsprekers. Samen met het lichtobject heeft de kwaliteit van het in beeld brengen van de vergadering een enorme sprong voorwaarts gemaakt.

Marieke Korver

Bert Kaasjager